

**Kohanimenõukogu koosoleku
PROTOKOLL nr 38**

Laulasmaa, 08.06.2011

DELTA 03.10.2011 nr 12-4/7-1

Juhatas: Väino Tõemets

Protokollis Aule Kikas

Osalesid: kohanimenõukogu liikmed Ants Kraut, Aule Kikas, Evar Saar, Jaak Maandi, Katrin Alliksaar, Liisi Sökk, Mall Kivisalu, Olev Veskimäe, Peeter Päll, Uudo Timm, Väino Tõemets.

Puudusid: kohanimenõukogu liikmed Ilmar Tomusk, Jüri Jagomägi, Valdek Pall.

Kutsutud: Malle Hunt (Veeteede Amet), Tõnu Raudsepp (Keskkonnateabe Keskus).

Päevakord:

1. Võõrkeelsete kohanimedede kasutamine
2. Veekogudele ametlike nimede määramine
3. Meremadalate nimed
4. Veekogudest ja nende nimedest
5. Kohanimeraamatu tööühma tegevusest, kohanimekartoteegi digitaliseerimisest
6. Informatsioon
7. Kohapeal algatatud küsimused

1. Võõrkeelsete kohanimedede kasutamine

1.1. Löwenruh' tiik

Aule Kikas tutvustas Tallinna Linnaplaneerimise Ameti pöördumist regionaalministri poole, milles palutakse nõusolekut Tallinna linnas võõrkeelse kohanime *Löwenruh' tiik* kasutamiseks. Regionaalminister teeb otsuse pärast seda, kui ta on saanud arvamuse kohanimenõukogult.

Tuginedes kohanimedede eestikeelsuse kindlakstegemise korrale (Vabariigi Valitsuse 22. juuni 2004. a määrus nr 226), selgitas ettekandja, et kohanimi on eestikeelne, kui nimetuum on äratuntavalt mõne eestikeelse sõna vorm või see on koosõlas eesti omasõnade häälikusüsteemi ja kirjaviisiga ega ole äratuntav muganemata võõrkeelne sõna või on füüsilise isiku nimi. Aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud juhtudel võivad nimetuumaks olla ka võõrsõnad, mille tunnused on tähtede f, š, z ja ž (võõrsõnatahtede) esinemine, tähed b, d, g sõnavormi algul ja rõhk järgsilbil, juhul kui on tegemist

ilmse laensõnaga. Lähtuvalt eeltoodust on Tallinna Linnaplaneerimise ameti poolt esitatud nime puhul tegemist võõrkeelse nimega, mille määramiseks peab andma nõusoleku regionaalminister.

Kohanimenõukogu leidis, et Tallinna Linnaplaneerimise Ameti poolt nõusoleku saamiseks esitatud nimi *Löwenruh' tiik* kui tollase Eestimaa asekuberneri F. von Löweni järgi saadud nimetus, on kultuuri- ja ajalooliselt jäädvustamist vääriv. Varasemalt on kohanimenõukogu andnud nõusoleku kohanime *Löwenruh' park* kasutamiseks (12. detsember 2007)

Otsustati: Esitada regionaalministrile kohanimenõukogu nõusolek võõrkeelse kohanime *Löwenruh' tiik* määramiseks Tallinna linnas

1.2. Von Freienthali maaüksus

Aule Kikas tutvustas Rainer Freienthali kohanimenõukogule suunatud kirja, milles kirja koostaja palub Tamsalu vallas Põdrangu külas asuva maaüksuse nime *Von Freienthali* jätkuvat kasutamist, selgitades, et talu nimi on saadud tema vanaisalt, vabadussõja veteranilt. Vanaisal nimetatud hoonega seost ei ole.

Evar Saar: Võõrkeelne nimi ei ole antud juhul põhjendatud. Võimalus on kasutada pühendusnime andmist, kui nimemääraja seda vajalikuks peab.

Kui võõrapärane isikunimi on saanud rahvapäraseks kohanimeks sellel teel, et isik omab seda kohta pikka aega, elab seal, kohta tuntakse tema järgi, siis võib isikunimest ametliku kohanime teha tavalises korras. Ka siis tuleks kaaluda, kas saab võõrtähti ja muid võõrapärasusi sisaldavat nime kohanimeks kasutusele võtmiseks mugandada. Praegu on meil ikkagi juhtum, kus Rainer Freienthali vanaisal polnud nimetatava kohaga seost ja sisuliselt ta soovib oma vanaisa perekonnanime pühendusnimeks määramist.

Perekonnanimele meelevaldse epiteedina juurde pandud "von" muidugi tõsise pühendusnime andmise puhul kõne alla ei tuleks.

Otsustati: mitte toetada võõrkeelse kohanime *Von Freienthali* kasutamist. Antud nime kasutamisel ei ole Tamsalu vallas Põdrangu külas oleva maaüksusega otsest aja- ja kultuuriloolist seost.

1.3. Uulika-Margueze maaüksus

Aule Kikas: Seoses kohanime korrastamisega on Maa-amet teinud ettepaneku muuta Tartumaal Meeksi vallas Sikakurmu külas asuva katastriüksuse 45401:002:0245 nime *Ulrika-Marguez*.

Meeksi valla selgituse kohaselt on tegemist 1938. a Meeksi vallas asunud talude Ulrika ja Marguezi liitnimega. Omandireformi käigus tagastati need talud samale õigustatud subjektile ja moodustati üks talu. Meeksi vald (ja omanik) soovivad regionaalministri nõusolekut kõnealuste nimede säilitamiseks.

Peeter Päll: Esimese nime kirjapilt tuleks kokku viia kohaliku hääldusega, st kirjutada Uulika (samas lähedal on ka nt Uulika raba). Teise üksuse nimi on olnud võõrkeelne (Marguez hääldub [marges]) ja nagu nähtub selle kandi nimede komplektist, on kunagi mõisaomanik seal üles näidanud oma iberofiiliat, sest samas on ka Primadonna ja Donna maaüksus. Margueze maaüksuse omanik 1940. a oli eestlane Ernst Vardja, seega ei näi loogiline, et omanik ise oleks sellise nime pannud.

Võimalikke lahendusi on vähemalt kaks: 1) Eestistada nimi Margeseks, seega tuleks uueks nimeks Uulika-Margese; 2) Taotleda võõrkeelse nime määramiseks regionaalministri nõusolekut.

Nõusoleku saamine on tõenäoline, sest minu meelest sobib säilitada need võõrkeelsed nimed, mis suutsid säilida 1940. aastani, st ilmselt ei olnud kohapeal soovi nende muutmiseks. Nimi tuleks siis muidugi panna omastavasse: *Uulika-Margueze*.

Evar Saar andis taustainfoks: Ulika karjamõis – praeg. Sikakurmu kl territooriumil asunud karjamõis, mida juba 1700.a. märgitakse Rasina kõrvalmõisana 'Hullacke Land' nime all, 18.sajandil kuulus Ahja mõisale, 1800.a. müüdi taas Rasina mõisale, kelle poolt siia rajati Ahja-Kõnnu (Ayakondo) ehk Ulika karjamõis, mis 1880.a. koos Sikakurmu külaga eraldati Meeksi mõisale; viimase kätte jäi karjamõis kuni võõrandamiseni Eesti vabariigi valitsuse poolt. (18.sajandi keskel oli Ahja-Kõnnu külas 2 talu, teine neist Ulika-nimeline). 19.sajandi lõpul omandas Ulika karjamõisa Vardja poolmuidu; Eesti vabariigi ajal kuulunud talle siin 9 talukohta, kokku 702 ha. Karjamõisale kuulunud 11 renditalu /400/: Suiu, Jõepera, Viksi, (Väike-)Sika, Maristu, Poti, Torga, Ketre, Puustuse, Seileri ja Kalju. - Rahvas kutsus kohta ka Uulika, Uulike, Uulkide ja Uulikide nimega. Marguse talu nr.43 – Sikakurmu kl end. Ulika karjamõisa hoonestamata krunt.

Kas Marguse või Margese, see on ükskõik, sellist nime pole tõelise kohanimena kunagi kasutatud, see on eksisteerinud ainult paberil. Võimalik, et paberil pandigi krundi nimeks Marguez ja rahvasuhtu liikus see kujul Marguse. Parim katastrinimi sellele kohale oleks lihtsalt Uulika, aga sobib ka Uulika-Margese.

Mall Kivisalu: Omavalitsuse poolt pakutud nime variant tuleb pisut muuta, sest see ei ole omastavas käändes ja nime esimene osa ei vasta kohanimeseaduse § 10 lg 5 nõuetele (Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirjalikult olema ühesugune). Seega sobivad nimevariandid on: Uulika; Uulika-Margese; Uulika-Marguse; Uulika-Margueze.

Otsustati: 1) Nimekuju *Ulrika_Marguez* on ebasobiv. 2) Teha ettepanek nimemääraval kaaluda nimekuju *Uulika-Margese* või *Uulika-Marguse* kasutamist. 3) Võõrkeelse nimekuju *Uulika-Margueze* kasutamiseks annab kohanimenõukogu kooskõlastuse regionaalministrile nõusoleku andmiseks.

2. Veekogudele ametlike nimede määramine

Aule Kikas tutvustas Tallinna Linnaplaneerimise Ameti kirja, millega taotletakse osaliselt Tallinna linna ning Viimsi valla ja Harku valla territooriumidele jäävatele veekogudele (*Mähe oja* ja *Järveotsa oja*) nimede määramist.

Mähe oja asub Pirital osaliselt Merivälja ja osaliselt Mähe asumis ning ulatub keskkonnaregistri andmetel ka Viimsi valda. Lisaks looduslikule veele juhitakse kraavidega oja ka Mähe piirkonna sademe- ja kuivendusvesi ning osaliselt ka olmereovesi. Keskkonnaregistri andmetel on tegemist 1,6 km pikkuse mitteavaliku veekoguga. *Järveotsa oja* asub keskkonnaregistri andmetel osaliselt Harku vallas ja osaliselt Tallinnas, voolates Harku rabast Harku järve. Seetõttu peeti mõistlikuks ka *Järveotsa oja* osas teha kohanimenõukogule ettepanek kohanime ametlikuks määramiseks/kinnitamiseks. Keskkonnaregistris on oja nimetuseks Kadaka oja / *Järveotsa oja*, pidas Tallinna nimekomisjon õigemaks *Järveotsa oja* nime kuju.

Et *Mähe oja* ja *Järveotsa oja* asuvad mitme omavalitsuse territooriumil, ei saa nende nimesid määrata üksnes Tallinna õigusaktiga. Tuginedes kohanimeseaduse paragrahvi 21 lõikele punktile 1 kinnitab kohanimenõukogu otsusega ametlikud kohanimed objektidele, millele kohanimemääraja ei ole kohanime määranud ja millele ametliku kohanime andmine on vajalik või seda taotleb huvitatud isik.

Otsustati: kinnitada osaliselt Tallinna linna ning Viimsi valla ja Harku valla territooriumidele jäävate veekogude *Mähe oja* (skeem lisatud protokollile) ja *Järveotsa oja* (skeem lisatud protokollile) kohanimed.

3. Meremadalate nimed

Malle Hunt: Veeteede Amet sai kirja küsimusega, miks ei kasutata meremadalate eestikeelseid nimesid. Seoses Hiiumaa rannikule kavandatava tuulepargiga on ajakirjanduses juttu Neupokojevi, Glotovi/Vinkovi ja Apollo madalatest. Ajakirjanik mäletas, et aastate eest sai terve rida meremadalaid rahvapärase nime. Miks neid nüüd ei kasutata?

1994. aastal oli ümbernimetamist vajavaid Neupokojeveid kaks. Üks sai eestikeelseks nimeks Kuivalõuka madal (kuiv), teisele eestikeelset vastet ei leitud.

1994—1996. a soovitas kohanimenõukogu kasutada tabelis toodud nimesid.

Peeter Päll: Ja tõesti, Vabariigi Valitsuse nimekomisjon on kiitnud heaks meremadalate rahvapärased nimed (vt http://www.eki.ee/knn/knk_nmyl.htm). On vajadus nimed kinnitada ametlike kohanimedena.

Otsus: kohanimeseaduse § 21 punktile 1 tuginedes valmistada ette nimekiri ja skeem meremadalate rahvapäraste nimede kinnitamiseks ametlike kohanimedena.

4. Veekogudest ja nende nimedest

Uudo Timm andis ülevaate keskkonnaregistris veekogude nimistu käsitlemisest. Käib eeltöö vooluvete nimede läbivaatamiseks ja ETAKis (põhikaardil) andmete korrastamiseks.

Probleemid: pikkused, algused, lõpud, maaparandus on muutnud olukorda, kasutatud on kaarte, kus pole uuemaid maaparandusandmeid peal. Leida võib ka omavoli- nt nime ja objekti meelevaldseid muudatusi.

Edasine töö: ETAKia veekogudele vastavate ruumikujude leidmine, andmed lähevad maaparandusbüroodele kontrolliks, segaste olukordade juures ootame täpsustusi. Pärast seda lähevad koodidega varustatud andmed ETAKisse. Peale seda saab jätkata nimekujude korrastamisega (ametlikud nimed, valik jne)

Mall Kivisalu: Kui KNR andmestikku vaadata, siis võiks mitteametliku nime ka KNR-i sisse kanda. Kui seome ära ETAK objektiga, siis iga muutmisega tuleb ruumikuju kaasa.

Evar Saar: Kohanimi peaks olema geograafilisel objektil. Joala nimestikus pole nimed kasutusse jäänud, on põhikaardi nimed. Edasi vaja liikuda suurema tasandi ehk ametlike vooluvete nimede juurde.

Praegune ettevalmistav töö on tehtud keskkonnaregistri vooluvete ruumikujude täpsustamise kõrvalt, mis ei võimalda süvendatult tegeleda kohanimede küsimustega. Vajalik oleks koostada nimedega seotud töö tellimiseks täpsem põhjendus, sest see on eraldi finantseerimist vajav tegevus. Kohanimevaldkonna arengukavas vaja fikseerida see vajadus.

Otsustati: Informatsioon teadmiseks võtta ning kajastada tegevused vooluvete nimede korrastamiseks väljatöötamisel olevas kohanimekorralduse arengukavas.

5. Kohanimeraamatu tööühma tegevusest, kohanimekartoteegi digitaliseerimisest

Peeter Päll andis ülevaate kohanimeraamatu tööühma tegevusest. Valmivasse raamatusse tuleb ca 6000 artiklit, millest hetkel on valmis 1400 artiklit.

Eesti Keele Instituudis käib töö kohanimekartoteegi digitaliseerimisega. Kohanimekartoteegis on ca 600 000 sedelit rahvasuust kogutud kohanimedega. Töö eesmärk on need muuta laiemalt kasutatavaks. Hetkeseisuga on skaneeritud 250 000 sedelit, töö jätkub.

Otsustati: Informatsioon teadmiseks võtta.

6. Informatsioon

6.1 Aule Kikas ja Peeter Päll andsid ülevaate ajavahemikul 2.- 6. mai 2011 Viinis toimunud ÜRO kohanimeekspertide rühma koosolekust. Koosoleku materjalidega saab tutvuda ÜRO kohanimeekspertide rühma (UNGEGN- United Nations Group of Experts on Geographical Names) kodulehel: <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/default.html> .

6.2. Mall Kivisalu andis ülevaate ADS käsiraamati koostamisest. Internetiversioon peaks kättesaadav olema käesoleva aasta augustis.

7. Kohapeal algatatud küsimused

7.1. Tartu valla asustusjaotuse muutmine Vahi küla osas

Aule Kikas tutvustas Tartu maakonna Tartu valla asustusüksuse liigi muutmise taotlus, mis on algatatud Tartu Vallavolikogu 18.05.2011. a otsusega nr 23 “Asustusüksuse liigi muutmise algatamine”. Taotluse kohaselt on tegemist Vahi küla liigi muutmisega alevikuks. Asustusjaotuse muutmise eesmärgiks on asustuses toimunud arengu kaasajastamine asustusjaotuses.

Tartu valla üldplaneering on kehtestatud Tartu Vallavolikogu 03.09.2008.a otsusega nr 102. Üldplaneering näeb ette asulaid või perspektiivseid asulaid (sh Vahi küla) kompaktse hoonestuse aladena. Samuti näeb Tartu maakonna üldplaneering Vahi küla tiheasustuse alana.

Kavandatava Vahi aleviku, praeguse Vahi küla suurim tiheasustuslik osa külgneb vahetult Tartu linna administratiivpiiriks oleva Vahi tänavaga. Toimunud on tiheasustusliku keskkonna laienemine varem maatulundusmaana kasutatud aladele seotuna juba olemaoleva, vahetus naabruses asuva linliku keskkonnaga. Vahi küla tiheasustusalade areng ei ole otseselt võrreldav traditsioonilise aleviku asustussüsteemi kohaliku tiheasustusliku keskuse ajaloolise kujunemisega nt. kaubateede sõlmpunktina või hajaasustusliku tagamaa lähima kohaliku tasandi sotsiaal- ja äriteenuseid pakkuva keskusena. Moodustatavas alevikus annab tiheasustuse maakasutuses tooni elamumaa, äri- ja sotsiaalmaa funktsioonide osas tuginetakse olulisel määral naabruses asuvate Tartu linna ja Kõrveküla aleviku juba väljakujunenud struktuuridele.

Vabariigi Valitsuse 25.11.2004 määrus nr 335 „Asustusüksuse liigi, nime ja lahkmejoonte määramise alused ja kord“ § 2 lg 4 sätestab, et alevik on üldjuhul vähemalt 300 alalise elanikuga tiheasustusega asula. Seisuga 01.01.2011 on Vahi külas 877 elanikku.

Vanuserühmad	Mehed	Naised
8-18	93	89
19-35	151	157
36-60	165	133
61-...	30	53

Tartu Vallavolikogu 18.05.2011. a otsuse nr 23 “Asustusüksuse liigi muutmise algatamine” eelnõu avalikustamise käigus ei esitatud vastuväiteid ega ettepanekuid eelnõu osas. Asustusjaotuse muutmist Tartu valla osas toetab Tartu Maavalitsus oma 03.06.2011. a kirjaga nr 9-1/1753, märkides, et toimunud ja juba kehtestatud detailplaneeringute realiseerumisel jätkuv linliku ruumimustriga asustuse laienemine Tartu linna vahetus naabruses loob kaugemas tulevikus

eelduse asustusüksuse liigi edasise muutmise kaalumiseks Tartu linna administratiivpiiri muutmise kaudu.

Otsustati: toetada Tartu maakonna Tartu valla taotlust Vahi küla asustusüksuse liigi muutmise osas.

7.2. Kohanimenõukogu 19. aprilli 2010 otsuses paranduse tegemine

Mall Kivisalu juhtis tähelepanu kohanimenõukogu 19. aprilli 2010.a protokollis olevatele ebatäpsustele.

Otsustati: Teha parandused kohanimenõukogu 19. aprilli 2010 a protokollilises otsuses alljärgnevalt:

- 1) punktis 1.1.2. asendada sõna *Verhuulitsa* sõnaga *Verhulitsa*;
- 2) punktis 1.1.3. kustutada sõnad *Vedernika küla*;
- 3) punktis 1.1.4 lisada sõnade *Voropi küla* ette sõna *Vedernika*;
- 4) punktis 1.1.7 asendada sõna *Mereküla* sõnaga *Merekülä*.

7.3. Põhikaardi (1:20 000) kohanimede kandmine kohanimeregistrisse mitteametlike kohanimedena

Mall Kivisalu tegi ettepaneku kohanimeregistri andmehõive suurendamiseks kanda kohanimeregistrisse ajaloolise Võrumaa kohanimede andmebaasi (AVKA) ja põhikaardile(1:20 000) kantud kohanimed. Kuni 1997. a olid põhikaardi trükilehed ainult paberkandjal, sealt edasi ka digitaalselt. Ajaloolise Võrumaa kohanimede andmebaas on kasutatav Maa-ameti aadressiandmete rakenduse ühe kaardikihina. Maht AVKAs on 12000, trükikaartidel 25 000 nime.

Otsustati: Kanda kohanimeregistrisse mitteametlike kohanimedena 1) Võrumaa osas AVKA loodusnimede andmed ja 2) põhikaardi (1:20 000) kohanimed. Maa-ametil hinnata tööde mahtu järgmiseks kohanimenõukogu koosolekuks ning asuda vastavaid kandeid teostama.

(allkirjastatud digitaalselt)

Väino Tõemets
Komisjoni esimees